

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 4, Sayı:13, Mart 2018, s. 379-388

Erkan KONCA

Sivas Yavuz Selim Ortaokulu, erkankonca@yahoo.com

Egemen ERMİŞ

OMÜ Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, egemen.ermis@omu.edu.tr

Necati Alp ERİLLİ

Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Abdurrahim KAPLAN

OMÜ Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi

Yunus BERK

OMÜ Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI¹

Özet

Çalışmanın amacı spor yapan ve yapmayan Ortaokul 6,7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin kişilik özelliklerinin karşılaştırılmasıdır. Araştırmaya lisanslı 308, lisanssız 297 toplam 605 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak demografik bilgiler anketi ve kişilik özelliklerini araştırmak için 5 faktörlü kişilik envanteri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcıların cinsiyetleri ve spor yapma sıklıkları ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,05$). Katılımcıların cinsiyetlerine göre dışadönüklük, duygusal dengesizlik ve açıklık özellikleri farklılık göstermektedir. Spor yapma sıklıklarına göre ise dışadönüklük, geçimlilik ve açıklık özelliklerinde farklılıklar vardır. ($p<0,05$) Spor yapma sıklığı arttıkça öğrencilerin dışadönüklük, geçimlilik ve açıklık özellikleri olumlu olarak artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik özellikler, ortaokul öğrencisi, spor

¹ 15-18 Kasım 2017 Tarihlerinde 15. Spor Bilimleri Kongresinde Sözel Bildiri olarak sunulmuştur.

COMPARISON OF PERSONALITY TRAITS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS WHO DO SPORTS AND THOSE WHO DO NOT

Abstract

The purpose of the study is to compare the personality traits of 6th, 7th and 8th graders who do sports and those who do not. A total of 605 students, 308 registered and 297 non-registered, participated in the study. As for data collection tool, demographic information questionnaire and 5-factor personality inventory were used. According to the results of the study, statistically significant difference was found between the participants' genders and how frequent they did sports ($p<0,05$). In terms of participants' genders, differences were found in extraversion, neuroticism and openness traits. In terms of the frequency of doing sports, differences were found in extraversion, agreeableness and openness ($p<0,05$). As the frequency of doing sport increased, the traits of extraversion, agreeableness and openness were also found to increase positively.

Keywords: Personality traits, secondary school student, sport

GİRİŞ

Kişilik basit olarak sadece tutum ve tecrübenin şartı, düzeni, ürünü veya soyutlanması olarak öngörülür. Kişilik, ferdin kendine özgü ve ayırıcı davranışlarının bütünüdür (Köknel, 1995). Kişilik bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimidir (Cüceloğlu, 1997). Kişilik zaman akışına karşı, nispi biçimde durağan ve dayanıklı olan bir şey olarak kavranmaktadır. Buna ilaveten pek çok tanıda, her bir "kişiliğin" tek seferliği ya da tek çeşitliliğinin vurgulandığı da ele alınır, şöyle açıklanmaktadır; "Kişilik, her bireydeki, benzersiz, nispi olarak uzun ömürlü ve istikrarlı olan bir (davranış) biçimidir". (Hasırcı, 2013)

Spor günümüzde sadece sağlıklı yaşam sürmek amacı ile yapılan bir faaliyet olmanın dışına çıkmıştır. Spor, büyük önem verilen birçok sosyal değer oluşmasına ve sürekli hale gelmesine yardımcı olur. (Küçük ve Koç, 2015). Johnson (1982), sporun sadece bir boş zaman etkinliği olmadığını, eğitsel ve rezerv enerjiyi uygun alanlara yönelten, gizli kalmış duyguların açığa vurulmasını sağlayan bir özelliğinin de olduğunu belirtmiştir. Özellikle çocukluktan ergenliğe geçiş sürecinde kişilik özelliklerinin gelişiminde önemli etkilerde bulunmaktadır.

Özgüvenin temeli yapabilirlik ve destekleme üzerine kurulmuştur. Vurgulama her antrenman için çok önemlidir. Sporcuların kendilerine güvenlerini artıracak, yüksek derecede sorumluluk içeren tecrübelerle yönlendirilmeleri, kendilerine olan özgüvenin temelini oluşturmada oldukça önemlidir (Mengütay ve diğ., 2002). Sosyal gelişim, kişinin doğumdan yetişkin oluncaya kadar, başka insanlarla olan ilişkileri ve onlara karşı geliştirdiği bilgi ve duygular bütünü olarak ifade edilir. Başka bir deyişle sosyalleşme, kişinin yetişkin çevresinde geçerli olan norm ve değer yargılarında uygun bir davranış geliştirme sürecidir (Binbaşıoğlu, 1982). Bir başka tanıma göre ise sosyalleşme kişinin grup normlarına uyması ve bunları öğrenmesini

sağlayan süreçtir (Aslantürk, 2000).

Dışadönüklük kişilik boyutu bireyin çevresi ile olan ilişkilerinin derecesinin belirlenmesi olarak tanımlanabilir. Dışa dönük bir kişi, davranış biçimleri ve karakteristik ilgileri olarak dışa, başkalarına ve fiziksel ortama yönelen bir kişidir. Aynı zamanda girişkendir, faaldir ve aklına eseni yapar. Dışadönüklüğün temel özellikleri sıcaklık, girişkenlik, atılganlık, heyecan arama ve olumlu duygular yaşamaya daha eğilimli olmasıdır. İçedönük bireyler ise oldukça sessiz ve çekingen davranışlarla karakterize edilirler (Çivitci ve Arıcıoğlu, 2012).

Geçimlilik kişilik boyutu daha çok kişiler arası ilişkilerle ilgilidir. Yumuşak başlılık bireyin kişiler arası işbirliğine katılımını ve bu işbirliğini onaylama derecesini ifade eder. Yumuşak başlı kişiler diğer bireylere karşı dostça olan, yakın, sıcak, sosyal ve güvenilir olma eğiliminde olan kişiler iken, yumuşak başlı olmayan kişiler başkalarına karşı daha az hoş, münaakaşacı, işbirlikçi olmayan ve sert kişilerdir (Glass ve diğ., 2013).

Sorumluluk kişilik boyutu bireylerin planlı, dikkatli olmasını ve sergilenen öz-kontrol derecesini ifade eder. Sorumluluk sahibi bireyler dürtüleri üzerinde kontrole sahip, çalışkan, işine düşkün, düzenli ve hedeflerine ulaşmak konusunda çalışkan kişilerdir. Sorumsuz bireyler ise dürtüsel davranışlarda bulunmaya eğilimli, dağınık olan ve görevlerini erteleme eğiliminde olan kişilerdir (John ve diğ., 2008).

Duygusal dengesizlik bireyin duygusal dengesinin olup olmadığının ifadesidir. Kaygı, depresyon, öfke, nefret gibi duyguları yaşamaya meyilli olma durumlarını açıklar. Nörotik bireyler kaygı yaşamaya daha fazla eğilimli olma ile karakterize edilirler. Bunun tam tersi duygusal dengeli bireyler ise rahat ve sakin kişilerdir (ChamorroPremuzic, 2007; Akt; Çivitci ve Arıcıoğlu, 2012).

Açıklık yeni duygulara ve düşüncelere açık olma durumunun ifadesidir. Deneyime açık kişiler genellikle çeşitlilik ve yeni yaşantıları tercih eden ve entelektüel anlamda meraklı kişilerdir. Deneyime açıklık düzeyleri düşük olan bireyler ise genellikle muhafazakâr, tekbiçimliliği tercih eden ve entelektüel anlamda da ilgisiz bireylerdir (Glass ve diğ., 2013).

Bu çalışmanın amacı spor yapan ve yapmayan ortaokul 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin kişilik özelliklerinin incelenmesidir.

METOT

Araştırmaya Sivas il merkezinde eğitim gören 290 erkek (%47.9) ve 315 kız (%52.1) toplam 605 ortaokul öğrencisi gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların %50.9'u lisanslı %49.1'i lisanssız öğrencilerden oluşmaktadır.

Çalışmaya Sivas il merkezinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ve özel okullar arasından seçilen 10 orta okul dahil edilmiştir. Çalışmaya ait veriler 2017 yılı Nisan ayında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak iki farklı anket kullanılmıştır. Birincisi araştırmacılar tarafından oluşturulan demografik özellikleri ve sportif özelliklerini sorgulayan anket formudur. İkincisi ise Tomrukçu (2008) tarafından geliştirilen 5 faktörlü kişilik envanteridir. Ölçeğin alt boyutları "dışadönüklük", "geçimlilik", "duygusal dengesizlik", "sorumluluk" ve

“açıklık” olarak tanımlanmıştır. Burada dışadönüklük kolay iletişim kurabilen, samimi, dürüst, iyilik sever olmayı; geçimlilik alçak gönüllülüğü, yumuşak kalpliliği, hoşgörüyü, güvenilirliği, fedakarlığı; sorumluluk düzenli, kararlı, dakik, güçlü bir iradeye sahip olmayı; duygusal denge-sizlik çekingen, heyecanlı, kaygılı, güven eksikliği olan, kötümser bir yapıyı; açıklık ise mace-ra sever, meraklı, yeniliklere açık, yaratıcı bir yapıyı ifade eder.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Elde edilen veriler SPSS.21 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, cinsiyet, lisanslı spor yapma durumu bağımsız değişkenlere ait t-testi ile sınıf, branş, spor yapma sıklığı ve kişisel özelliklerin analizi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Katılımcılara ait tanımlayıcı istatistikler

Değişken	Alt Değişken	N
Cinsiyet	Erkek	290
	Kadın	305
Sınıf	6.sınıf	258
	7.sınıf	127
	8.sınıf	220
Lisans Durumu	Var	308
	Yok	297
Spor yapma sıklıkları	1-2 saat	219
	3-4 saat	141
	5-6 saat	102
	7+ saat	110

Ankete katılanların %48,7'si erkeklerden %51,3'ü ise kadınlardan oluşmuştur. Öğrencilerin %42,6'sı 6.sınıf, %20,9'u 7.sınıf ve %36,5'i 8.sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %50,9'unun lisansı var iken %49,1'inin lisansı olmadığı görülmektedir.

Cinsiyete göre kişilik özelliklerinin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete göre kişilik özelliklerinin karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma
Dışadönüklük	Erkek	290	23,7897	3,99661
	Kız	315	24,8254	4,08563
Geçimlilik	Erkek	290	29,3172	4,93796
	Kız	315	28,9492	4,34470
Duygusal Dengesizlik	Erkek	290	19,3172	4,87803
	Kız	315	20,5683	5,02392
Sorumluluk	Erkek	290	29,5345	4,88843
	Kız	315	29,8000	4,44514
Açıklık	Erkek	290	35,5034	7,14131
	Kız	315	37,9206	6,86749

Tablo.2'deki sonuçlar yardımıyla, cinsiyete göre kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak fark olup olmadığı araştırılmıştır. Buna göre dışadönüklük, duygusal dengesizlik ve açıklık özellikleri arasında istatistiksel fark bulunurken ($p<0.05$), geçimlilik ($p=0,330$) ve sorumluluk ($p=0,484$) özellikleri arasında önemli bir farklılık bulunmamıştır.

Lisanslı spor yapma durumuna göre kişilik özelliklerinin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Lisanslı spor yapma durumuna göre kişilik özelliklerinin karşılaştırılması

	Sporcu lisansı	N	Ortalama	Std. Sapma
Dışadönüklük	var	308	24,2760	4,09558
	yok	297	24,3838	4,05546
Geçimlilik	var	308	29,2727	4,78634
	yok	297	28,9731	4,48262
Duygusal Dengesizlik	var	308	19,5877	4,99923
	yok	297	20,3636	4,95750
Sorumluluk	var	308	29,9870	4,72017
	yok	297	29,3468	4,58378
Açıklık	var	308	37,1916	6,88805
	yok	297	36,3165	7,29408

Tablo 3'deki verilere göre dışadönüklük ($p=0,745$), geçimlilik ($p=0,427$), duygusal dengesizlik ($p=0,056$), sorumluluk ($p=0,091$) ve açıklık ($p=0,130$) özellikleri arasında istatistiksel farklar bulunmamıştır ($p<0,05$).

Tablo 4'de kişilik özellikleri ile branşlar arasında fark olup olmadığına dair Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 4. Branşlarla kişilik özelliklerinin karşılaştırılması

		Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Dışadönüklük	Gruplar Arası	143,246	6	23,874	1,446	,195
	Grup İçi	9876,297	598	16,516		
	Toplam	10019,544	604			
Geçimlilik	Gruplar Arası	40,029	6	6,672	,308	,933
	Grup İçi	12954,424	598	21,663		
	Toplam	12994,453	604			
Duygusal Dengesizlik	Gruplar Arası	92,590	6	15,432	,617	,716
	Grup İçi	14945,813	598	24,993		
	Toplam	15038,403	604			
Sorumluluk	Gruplar Arası	14,951	6	2,492	,114	,995
	Grup İçi	13106,249	598	21,917		
	Toplam	13121,200	604			
Açıklık	Gruplar Arası	511,541	6	85,257	1,704	,118
	Grup İçi	29918,185	598	50,030		
	Toplam	30429,726	604			

Tablo 4'deki ANOVA tablosu sonuçlarına bakıldığında branşlar ile kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Benzer şekilde Tablo 5'de kişilik özellikleri ile spor yapma sıklıkları arasındaki ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 5. Spor yapma sıklıkları ile kişilik özelliklerinin karşılaştırılması

		Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Dışadönüklük	Gruplar Arası	230,483	3	76,828	4,737	,003
	Grup İçi	9211,243	568	16,217		
	Toplam	9441,726	571			
Geçimlilik	Gruplar Arası	264,298	3	88,099	4,288	,005
	Grup İçi	11670,155	568	20,546		
	Toplam	11934,453	571			
Duygusal Dengesizlik	Gruplar Arası	226,089	3	75,363	3,063	,028
	Grup İçi	13973,848	568	24,602		
	Toplam	14199,937	571			
Sorumluluk	Gruplar Arası	268,523	3	89,508	4,224	,006
	Grup İçi	12036,932	568	21,192		
	Toplam	12305,455	571			
Açıklık	Gruplar Arası	701,073	3	233,691	4,694	,003
	Grup İçi	28279,766	568	49,788		
	Toplam	28980,839	571			

Tablo 5'deki sonuçlara bakıldığında spor yapma sıklıkları ile dışadönüklük, geçimlilik ve açıklık özellikleri arasında istatistiksel olarak fark bulunurken ($p < 0,05$), duygusal dengesizlik ve sorumluluk özellikleri arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

TARTIŞMA –SONUÇ

Bu çalışmada spor yapan ve yapmayan Ortaokul 6,7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin kişilik özelliklerindeki farklılıklar araştırılmıştır. Spor yapma sıklığı arttıkça grupların dışadönüklük, geçimlilik ve açıklık özelliklerinde artışlar bulunmuştur. Spor yapma sürelerinde artış oldukça bireylerin daha sosyal oldukları ve çevreleri ile ilişki kurmakta zorlanmadıkları bulunmuştur. Sadece spor yapmanın bu özellikleri artırmadığı, yapılan sporun süresinin de kişilik özelliklerine doğrudan etki ettiği söylenebilir. Lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin kişilik özellikleri arasında önemli farklılıklara rastlanmamıştır. Fakat yapılan sporun süresinin artması ve yaşamın bir parçası haline dönüştürülmesinin kişilik özelliklerine önemli derecede etki ettiği bulunmuştur. Yapılan spor branşının uygulanma biçimi ve süresi önem kazanmaktadır. Spor sosyal bir olay olarak bütün dünyada, çeşitli özellikleri ile toplumsal bir kurum ve çok sayıda insanın

yaşam biçimi olmuştur. Spor insana kendi anlama, ifade etme ve geliştirmede yardımcı olmaktadır. (Petrov, 1986) Yapılan birçok çalışmada spor yapan kişilerin dışadönüklük özelliklerinin daha iyi olduğu bulunmuştur. Tazegül (2014) tarafından yapılan çalışma kapsamındaki öğrencilerin spor yaptıktan sonra nevrozizm kişilik özelliğinde bir azalma ve dışa dönüklük, yumuşak başlılık ve sorumluluk boyutlarında bir artış olduğu belirlenmiştir.

Cinsiyete göre karşılaştırma yapıldığında dışadönüklük, duygusal dengesizlik ve açıklık özelliklerinde kadın ve erkek öğrenciler arasında önemli farklılıklar bulunmuştur. Saygılı ve Atay (2014) tarafından yapılan çalışmada kadın öğrencilerin geçimlilik (alçak gönüllük, yumuşak kalplilik, hoşgörülük, güvenilirlik, fedakarlık) ve açıklık (macera sever, meraklı, yeniliklere açık, yaratıcı) özelliklerinin erkek öğrencilere göre daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Ulucan ve Bahadır (2011) tarafından yapılan çalışmada da kadın ve erkeklerin kişilik özellikleri arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Costa (2001) farklı kültürlerden bireyler üzerinde araştırma yapmış ve cinsiyete göre kişilik özelliklerinde kültürlere göre farklı sonuçlar bulmuştur. Feingold (1994) tarafından yapılan bir meta-analiz çalışmasında da cinsiyetlere göre kişilik özellikleri arasında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Literatürde yapılan çalışmalarda genellikle cinsiyetlere göre kişilik özellikleri arasında farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalarda cinsiyet farklılıkları arasındaki kişilik özelliklerini destekler nitelikte sonuçlar ortaya çıkmıştır. Geçimlilik özelliğinin (Laidra ve diğ., 2007; Komarraju, 2009; Aktaran: Saygılı ve Atay 2014) ve dışadönüklük (Busato, 2000 Aktaran: Saygılı ve Atay 2014) özelliğinin de akademik başarıyı artırdığı araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Duygusal dengesizlik özelliği ise akademik başarıyı düşürmektedir (Premuzic ve Furnham, 2003; Laidra ve diğ., 2007; Busato, 2000; Aktaran: Saygılı ve Atay 2014). Bazı araştırma sonuçları açıklık özelliğinin iyi olmasının akademik başarıyı artırdığını vurgularken (Laidra ve diğ., 2007; Komarraju, 2009 Aktaran: Saygılı ve Atay 2014), akademik başarıyı düşürdüğünü gösteren çalışma sonucu da (Busato, 2000) bulunmaktadır. Açıklık özelliği iyi olan bireylerin daha fazla devamsızlık yaptığı önemli bir araştırma bulgusudur (Premuzic ve Furnham, 2003: Aktaran: Saygılı ve Atay 2014).

Çalışmamızın uygulandığı yaş grubu ergenlik dönemini kapsadığı için bu dönemde çocuklarda duygusal dengesizlik ve içe kapanma belirgin bir şekilde artmaktadır. Çalışmamızda cinsiyet-kişilik özellikleri ve spor yapma sıklığı-kişilik özellikleri arasında ortaya çıkan anlamlılıkların yaş grubun özellikleri ile ilişkili olduğunu düşünebiliriz. Cinsiyet ve spor yapma sıklıklarını birlikte değerlendirdiğimizde ergenlik döneminde sporun çok önem kazandığını, bu kritik dönemi en az sorun ile atlatabilmek için çocuklara spor yaptırmanın vazgeçilmez bir unsur olduğunu söyleyebiliriz. Çocukların içinde bulunduğu dönem itibarı ile, kız öğrencilerin daha erken ergenlik dönemine girmeleri ve bu dönemde çevre ile ilişkilerinin azalması, daha az iletişim kurmaları ve duygusal değişimlerden kaynaklı dengesizliklerden dolayı cinsiyet farkının kişilik özelliklerine doğrudan etki etmesi kaçınılmazdır. Spor yolu ile çocukların bu dönemde çevreleri ile daha fazla iletişim kurmaları ve ruh hallerinin bu değişimden daha az zarar görmesi sağlanabilir. Spor yapma zamanları arttıkça kişilik özelliklerinde olumlu yönde gelişmeler meydana geldiği çalışmamızda da ortaya çıkmıştır. Takım sporları çocukların daha paylaşımcı, iletişime açık ve çevresi ile doğru ve etkili iletişim kuran bireyler haline gelmesine imkan sağla-

yabilir. Takım içerisinde yapılan görev ve sorumluluklar çocukların günlük yaşantısında almaları gereken sorumluluklarını ve görevlerini yerine getirmekte faydalı olabilir. Son yıllarda teknolojik cihazların çoğalması çocukları sanal dünyaya hapsedmiştir. Bu durum çocukların psikolojilerine olumsuz yansımaktadır. Gelişme çağında spor yapan çocuklar olumsuz ortamdaki uzaklaşarak gelişim süreçlerinde olması gereken normal durumları yaşamaya yönlendirilmiş olacaktırlar.

Sonuç olarak, araştırmamızda, birçok araştırmamızın sonuçlarına benzer olarak düzenli spor yapan öğrencilerin dışa dönüklük ve açıklık kişilik özelliklerinin düzenli spor yapmayan öğrencilere göre daha iyi olduğu bulunmuştur. Araştırmalar aynı zamanda dışa dönük ve açıklık özellikleri iyi olan öğrencilerin akademik başarısının da daha iyi olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Araştırmamızın sonuçları spor yapma sıklığı arttıkça öğrencilerin dışadönüklük, geçimlilik ve açıklık özelliklerini olumlu olarak artırdığını göstermektedir. Dışa dönük ve açıklık özellikleri iyi olan öğrencilerin akademik başarılarının daha iyi olduğu bulgusu göz önünde bulundurularak, spor yapmanın dolaylı olarak öğrencilerin akademik başarısına katkı yapacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Aslantürk, Z. ve Amman, T. (2000). Sosyoloji. İstanbul: Kaknüs Yayınları
- Binbaşıoğlu, C. (1982). Eğitim Psikolojisi, Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi
- Busato VV, Prins FJ, Elshout JJ, Hamaker C.(2000). Intellectual Ability, Learning style, Personality, Achievement Motivation and Academic Success of Psychology Students in Higher Education. *Personality and Individual Differences*, 29:1057-1068
- Chamorro-Premuzic, T. (2007). *Personality and Individual Differences*. Oxford: Wiley Blackwell
- Costa P, Terracciano A, McCrae RR. (2001). Gender Differences in Personality Traits Across Cultures: Robust and Surprising Findings. *Journal of Personality and Social Psychology*;81(2):322-331
- Cüceloğlu, D. 1997, İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kuramları, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Çivitçi, N. ve Arıcıoğlu, A. (2012). Beş Faktör Kuramına Dayalı Kişilik Özellikleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(23), 78–96.
- Feingold A. (1994). Gender Differences in Personality: A Meta-Analysis. *Psychological Bulletin*, 116(3):429-456.
- Glass, R., Prichard, J., Lafortune, A. ve Schwab, N. (2013). The Influence of Personality and Facebook Use On Student Academic Performance. *Issues in Information Systems*, 14(2), 119-126.
- Saygılı ve Atay(2014)Ocak 2015 Cilt:23 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi 161-170
- Seyhan Hasırcı,Spor ve Kişilik , Die Gaste, SAYI: 27 / Mayıs-Temmuz 2013
- Johnson, J.S. (1982). Sports Participation and Psychological Adjustment. *International Social*

- Science Journal. 34(2), 273-76.
- John, O. P., Naumann, L. P. ve Soto, C. J. (2008). Paradigm shift to the integrative big-five trait taxonomy: History, measurement and conceptual issues. In O. P. John, R. W. Robins, and L. A. Pervin (Eds.). Handbook of Personality. Theory and Research (pp.114-158), New York, NY: Guilford Press.
- Karasar, N. (1994). "Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler". Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Küçük, V , KOÇ, H . (2015). Psiko - sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (10), . Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/dpusbe/issue/4752/65286>
- Köknel, Ö., Kaygıdan Mutluluğa Kişilik, Altın Kitaplar, 13. basım, 1st. 1995.
- Laidra K, Pullmann H, Allik J.(2007). Personality and Intelligence as Predictors of Academic Achievement: A Cross-sectional Study from Elementary to Secondary School. Personality and Individual Differences, 42:441-451
- Mengütay, S., Demir, A. ve Coşan, F. (2002). Temel Spor Eğitimi. (1. Baskı) İstanbul: Tutubay Yayınları
- Petrov, R, importance and role of psychological preparation of wrestlers within the system of their general preparation, Basic aspect of training in wrestling, FİL A, 1986.
- Premuzic, TC, Furnham, A.(2003). Personality Predicts Academic Performance: Evidence from Two Longitudinal University Samples. Journal of Research in Personality, 37:319-338
- Tazegül U, International Journal of Social Science Doi Number: 25 , p. 537-544, Summer I 2014
- Ulucan ve Bahadır (2011) Haltercilerin kişilik özelliklerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi, Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt 5, Sayı 2, 2011
- Yazgan-İnanç, B. ve Yerlikaya, E. E. (2008). Kişilik Kuramları. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yüksel, Ö.(2006). Davranış Bilimleri. Ankara: Gazi Kitabevi
- <https://www.guncelpsikoloji.net>